Արևելյան Էջերեար

Մանզումեի էջքեաբ հաքթատա 6 եանի սենետե 300 նիւսխէ վերիլիով, սենեվի գըյմեթի, Իսթանպոլ իչին 200 ղրշ. վե ալթը պալըզը 100 ղրշ. վե թաշրալար իչին բօսթա փարասը տաթի իչինտե օլարագ սենեվի գըյմեթի 2 ատէտ վե ալթը պալըզը տաթի 1 ատէտ Օսմանլը լիրաբ օլանագ տրը։ Վե պիր նիւսխէսի 50 փարաեա սաթըլանագ տրը։

Իլանաթը պեհեր սաթըրը իչին, պիրինճի տեֆատա 3, իքինճի տեֆատա 2, վե իւչիւնճիւ վե սայիր տեֆալարտա 1 էր ղրշ. ալընանագ տրը։ Մէքթուպ վե սայիրե, Պէյ-օղլունտա տօղրուեօլտա 467 նիւմերօյու խանէտե ԼԵՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏ թաղխանէսինե, Կարապետ Ց. Փանոսեան իմմինե կէօնտերիլէճէք տիր։

ՄԻԻՆԱՏԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՑՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԻՍԹԱՆՊՈԼ ԱՊՐԻԼ 23։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑԷ

ԱՎՍԹՐԻԱ ՎԷ ԼԷՀԻՍԹԱՆ

Ռուսիա տէվլէթի թարաֆընտան Լէհիսթան իմմինին նապէտիա իսիլմէսի էվրօբա տէվլէթլէրինտէն չօգլարընը ատէմի խօշնուտինի մուճիպ օլմուշ օլտուղունտան, պու վագտա իւզերինէ Ֆրանսա, ինգիլիզ վէ Ավսթրիա տէվլէթլերի թարաֆընտան Ռուսիաեա պիր իսթար օլունուր վէ եախօտ պիր սէմերե կէօրիւլմէտիկի հալտէ, մուհարէպէ իլէ իճրասը թալեպ օլունուր իւմիտինէ չօգլար զահիպ օլմուշլար իտի, խուսուսի իլէ բրէնս Ցարթօրիսքի բիասէթի թահթընտա պուլունան պիր ֆըրգա Լէհլելեր, պաշ լրձա իւմիտլերինի Ավսթրիա ըէյսի վիքէլասը Մ. Պայսթը իւզերինէ վագ իտէրէք, Ռուսիանը, Լէհիսթանը Ռուս մէմալիքինէ գարըշտըրմասընա գարշը կէլիպ, պու իշէ միւտախէլէ իթմէսինի պէքլէրլեր իտի։ Հալ պու քի, պունլարը իւմիւտէրի պօշա շրգմըշ տրը։

Վագտա, Լէհիսթան իմմինին նապէտիա օլմասընա տայիր Ռուսիա իմբէրատթօրունուն փետրվար 29 թարիխլի ֆէրմանը իւզերինէ Մ. Պայսթ մալիւմաթ իտինտիքտէ. 1815 տէ Լէհիսթանը թագսիմինէ իլհագ օլան սայրը իքի տէվլէթլերին, եանի Բրուսիա վէ Ավսթրիանը էվվելտէն մալիւմաթլարը օլմագսըզըն, Ռուսիա տէվլէթի, պու թարը պիր թէպէտիւլաթա տայիր թէշէպպիւսաթա ճէսարէթ իթմէքլիեէ սէլահիեէթի օլուպ օլմասընը իւզերինէ սիւշիւնմիշ իսէտ, Վիէննատա մուգիմ Ռուսիա սէֆիրի քօնթ Սթաքելբերկէ պու պապտէ հիչ պիր շեյ աչմագսըզըն, 1863 սէնէսինտէ Ֆրանսա, Ինգիլիզ վէ Ավսթրիա տէվլէթլերի թարաֆընտան միւթթէֆիգէն Լէհիսթան հագգընտա Ռուսիա տէվլէթինէ օլունան իիթարաթտէն պիրինէ թիճէ հասը օլմայրպ, Ռուսիա տէվլէթի աչբգտան աչբղա մէմալիքինին տաբիլի իշլերինէ միւտախէլէ օլունմամասընը պէեան իլէ անլէրին իիթարաթընը ըէտտ իթմիշ օլտուղունու տէր խաթը իթմիշ տիր։ Ընիմի իսէ թէքրար պէօյլէ պիր միւտախէլէյէ չրգրշմագ իչին, ճէնկ իթմէքլեան տախի կէօզ ալմագ լազըմ կէլէճէկինտէն, վէ Ավսթրիա տէվլէթի ճէնկ իթմէքլիեէ հազը օլմասրգճա, մուալագտա պուլունան հիչ պիր մէսէլէեէ միւտախէլէ իթմէեճէկինտէն, միւսլիհ բօլեթիգասընտա տէվամ իթմէքլիեէ գարար վէրմիշ տիր։

Վագտա Ավսթրիա տէվլէթինին, շիմտիքի հալտէ սուլհտա վագտթ կէչիրմէք իգթիզասը օլտուղունտան, 1863 սէնէսինտէ զուհուրա կէլմիշի միսիլլու, պիր բիչէքլեյի իրթիքեաց իթմէք իսթէմէտիքճէ, Լէհիսթան մէսէլէսինէ տախի միւտախէլէ իտէմէեճէկի աչիքեար տրը։ Պինաէն ալեյհ պու պապտէ փարիսէ Ավսթրիա սէֆիրի ըրէնս Մէթթերնիք իլէ Ֆրանսա ու մուրու խարիճիեէսի վէքիլի Մ. տը Մութիէ պէյնինտէ միւզաքէրաթ օլունտուղու թէվաթուրլարընը ասլը օլմաեբրպ. հաթթա մուդայիրի օլարագ, մէղքիւր թիքէնլի մէսէլէեէ թօղանմագ լըգտան բեամիլին սագընըլմըշ տրը։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՑԷԷ

Բէչթատան Լիպերթէ զազէթասընա եազըյտրը ընա կէօրէ, Մաճարիսթանը ալթէչի մէշրէպ ֆէսատ բիշէլերինտէն պիրիսի օլան վէ Գոսսութին թարաֆկիրլերինտէն պուլունան Մ. Ազթալօսուն թէվգրֆը սէպէպլինտէն տօլաեը, Մաճարիսթանը Ֆէլէկիազա չէհրինտէ, սաաքիր իլէ էհալի պէյնէնտէ դանը պիր մուհարէպէ վուգու պուլմուշ տուր։ Իչ նէֆէր չէհրելիլեր էօլմիշլեր, վէ խայլիճէ տախի մէճրուհ վուգու պուլմուշ տուր։

— Բարա հիւքիւմէթի, էտէվսթ վէ միւհիմմաթը հարպիյէսի, Բօմատա Ալէնթ Անժ դալեասընտա թէճէմմիւ իթթիրմէքտէ, վէ Բէմինկթըն թապիր օլունան թիւֆէնքլեր իչին Փարիզ ֆապրիգասընընա 2 միլեօն ատէտ ֆիշէնկ ըսմարլամըշ տրը։

—Մօնտ զազէթասընա կէօնտերիլէն պիր թահրիրաթը մախսուսէնին իշարընա կէօրէ, բրէնս Հիմպերթին ադտի իզտիվաճընա տայիր օլան զինէթլերին իճրասը էնալարընտա, իսթիլալ կիւրուհու թարաֆընտան պիր եէնի հարէքէթ օլունմասը Բօմատա գօրգուլմագտա տրը։

—Մէքսիգատա խայլիճէ Ֆրանսըզլար, սէպէպի նամալիմ օլարագ, ալեգ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տրը։ Մէքսիգա հիւքիւմէթինէ, պու սույի ամէլ ու հարէքէթինէ գուրպան կիտէնլերտէն էքսէրիսի, միւթէվէֆֆա իմբէրաթոր Մագսիմիլիէնին օրտուսունտա իբտիլաթ իթմիշլեր տիր։

Պու սէպէպտէն տօլաեը, վէ հիչ պիր հիւքիւմէթ թարաֆընտան հիմայէթ պուլմատըգլարընտան, Մէքսիգատա միւթէմէքքին Ֆրանսըզ մէհճիրլերի իւզերինէ հիւզն ու քէտէր հիւքմ իթմիշ տիր։

Մէքսիգա գօնկրէսօսու, քէնտի հիւքիւմէթինէն խէվֆ ու էնտիշէսինի մուճիպ օլան Ամերիգալըլարը տըշարը պրագրամընը հալտէ, սայիր քեաֆֆէի էճնէպիլերին, ճէպրէն եէրլի Մէքսիգալը օլմալարընա տայիր օլան գանունու անլերէ դապուլ իթտիրթմէք էֆքեար ու նէյէթինտէ կէզմէքտէ տիր։ Պու իթթիխազ օլունան թէտապիրտէն անճագ մադսէտ, մէրգուման էճնէպիլերի, պիր տէֆա եէրլի Մէքսիգալը թանընտրգտան սօնրա, դայէթ տէհշէթլու թազեիգաթ վէ պա խուսուս զիյատէսիյլէ թասյեիպէ շաեան զուլմ ու թէճատիլերէ կիրիֆթար իթմէքտէն իպարէթ իմիշ։

— Կարիպալտինին Գարրերա ճէզիրէսինի թէրք էյլէմիշ օլտուղու հավատիս եալանա չըգարըլմըշ տրը։

— Ինթերնասիօնալ զազէթասընտա օգունտուղունա կէօրէ, Մ. Ճօնսընին տավասընին սօնու նէ օլաճագը զընմընտա Ամերիգատա պէօյուք պիր մերագ վէ շիւրհէ հիւքմ իթմէքտէ տիր։ Սէնատօ մէճլիսինին, միւշարիլէյհ ըէյսի քեաֆֆէյի թէչէքքի պէնտէրինտէ թէօհմէթի տիւշիւրէճէկի իհթիմալտէն կէօրիւնմէքտէ տիր։

Թէվֆիգուրա նէզարէն, ատալէթ մէճլիսի պաշ հաքիմի Մ. Զէյա նիզամնամէնին ահքեամընճա ըէյս միւթթէհիմ տիւշտիքտէ, նէ Մ. Ռէյա վէ նէ տէ Մ. Գոլֆաքսընը, միւշարիլէյհ ըէյսին եէրինէ կէչէմէյէճէքլերինէ տայիր պէեանը ըէյ իթմիշ տիր։

— Բրէնս Հիմպերթին ադտը իզտիվաճը զէյնէթ աչգընտա տարիխ 22 տէ իճրա օլունմուշ վէ թէքմիլ իթտալեա միմալիքինտէ պու միւնասէպէթլէ չէնլիքլեր վէ տօնանմալար վուգու պուլմուշ տուր։

—Լօնտրատա թապ վէ նէշր օլունան Մուխպիր նամ զազէթանին մուէլլիֆի Սլի Սուավի էֆէնտինին Փարիսէ եօլճուլուգ իթտիկի էնատէ պաշընա կէլէն պիր վուգուաթ ըէյի նամ զազէթատէն նագլէն Գուրիէ տ' Օրիանտա տէրճ օլունմուշ տուր։

«Սլի Սուավի էֆէնտի Փարիսէ կիթմէք իւզրէ, շրմէնտրֆէր արապասընա բաքիպ օլտուղու հէնկեամտէ Համիլթըն նամ պիր քիմսէ տախի պիրլիքտէ այնի արապայէ պէնմիշ վէ իքի եօլճու եալընրճա զօնուշմուեա պաշլամըշլար տրը։ Ֆագաթի շրմէնտրֆէրին ուղրատըղը մէրքեզտէ իւչքիշի տահա կէլիպ, պունլար իլէ պիրլիշիրլեր։ Մէրգումի Համիլթըն քեաղրա օյնամագ թէքլիֆի իտէր իսէտ, Սլի Սուավի էֆէնտի օյնամամ տէյու ըէտտ իտէր. վէ քէնտի արգասաշլարը օյունու 500 տէն 1000 ֆրանգա գատար օյնամագա պաշլարլար։

«Մէրգումի Համիլթըն օյունտա խայլիճէ զեյան իտուպ, վէ կիւեա ճանը սրգըլմըշ տրը դիպի կէօրիւնէրէք, գատէմիզ կէլտին տէյու պաշլար Սլի Սուավի էֆէնտիյէ հագարէթ իտէր, վէ տէր հալ պիր թապանճա չրգարըպ, զայպ իթտիկի ագճէյի թալեպ իտէրէք կէօքսիւնէ տօղրու տայատը վէ պօղազընտան թութուպ սօյմայա պաշլար։

«Սլի Սուավի էֆէնտի քէնտի եօլարդաստաշլարընը իմատտէ չաղ ըրմայա թէճրիպէ իթմէտի, զիրա պունուն պիր տուզագ օլտուղունու էյի պիլիր իտի։ Մէրգումի Համիլթըն Սուավի էֆէնտինին իւզերինտէն ալթը լուիճ, պէշ Ինկիլիզ լիրալըղ պիր պանքնօթ քեաղրատը, վէ պանքէրլէր իւզերինէ չէքիլմիշ ֆագաթի իմզասըզ օլարագ պիր բօլիցա քեաղրատը պուլուր ալըր իսէտ, բօլիցանին իմզասըզ օլտուղու իչին Սլի Սուավինին էօմրիւնէ գատտ էյլէմէկէ չըգարտըղը հալտէ, Սլի Սուավի էֆէնտի տախի մէճպուրէն թազիա օլարագ քէնտու իմզասընը պէնզէտէրէք վագը իմզա էյլէմիշ տիր։

«Վէլլասըլ շրմէնտրֆէր արապասը Տուվրըեա եէթիշտիքտէ, պու տէօրթ տօլանտըրըճը տէրհալ ֆիրար իթմիշլեր։ Սլի Սուավի էֆէնտի Ինկիլիզճէ պիլմէտիկինտէն, մէրքէզ բօլիսինէ իֆատէի հալէ զայրի միւգիթտիր պուլունմուշ օլմաղլէ, բօլիչանին թէտիյէ օլունմամասընա տայիր պանքէրլէրէ իսպար էյլէմէք իւզրէ թէլէկրաֆխանէյէ կիտէր իսէտ, պիչարէ պէ թէքրար իֆատէ իտէմէզ օլուր, վէ մատամ քի փարիսէ գատտար իւճրլիթինի վէրմիշ օլուպ պէ տրատտէլ ըշր օլտուղունտան Ինկիլիթերրայը թէրք իտուպ Տուվրտան վարօրա պինմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր։

«Սմիէնա շէհրինտէ Սլի Սուավի էֆէնտի Ինկիլիզճէ պիլէն Ֆրանսըզ ընպիրիսինէ թէլասիւֆ իտէրէք, Լօնտրատա թէլէկրաֆ քէշիտէ էյլէմիշ օլտուղունտան, 200 Ինկիլիզ լիրալըղ պիր բօլիչա քեաղրատընին իմզասընտա շիւպհէ արիզ օլունարագ, թէտիյէ օլունմատըղը պանդա գումբանեասը թարաֆընտան ճէվապ վէրիլմիշ տիր։

«Մէրգում Համիլթըն, շրմէնտրֆէր մէվզրֆինտէն խաֆիյէ մէմուրլարը մարիֆէթի իլէ տէրտէսթ պիրլէ ալագ ու կիրիֆթ օլունմուշ։ Վէ պիր թազըմ հէյլէքեար վէ տօլանտըրըճըլարընը բէյիսի պուլունտուղու զաննը իլէ, վէ Սլի Սուավի էֆէնտինին պաշընա կէլէն վուգուաթ կիպի սայիր եօլճուլարտա տախի վուգու պուլմուշ օլտուղունտան, մուհաքէմէսինէ պագրլանագ տրը։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Շուրայի տէվլէթի մուավինլիյի մէճլիսի վալեա ազայի սապրգասընտան սէատէթլու Ռիզա պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթի էվրագ միւտիրլիյի, պաշ քեաթիպ մուավինի սապրգ սէատէթլու Սլի Շէֆիգ պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթի մուավինլիյի, էվրագ միւտիրի սապրգ իզզէթլու Բայիֆ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթի մուավինլիյի, գավանին տայիրէսի պիրինճի քեաթիպի սապրգ իզզէթլու Իզզէտտին պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթի մուավինլիյի, Թարսպուլուսու Ղարպ վիլայէթի մէքթուպճուսու սապրգ իզզէթլու Սայիպ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Պարուլթճու պաշը զատէ իզզէթլու Ա.րթին էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Լօնտրա սֆարէթի սէր քեաթիպի իզզէթլու Սրմէտ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի մութպուտաթ միւտիրի իզզէթլու Յովհաննէս էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ էվրաղ միւտիրի մուավինլէյի, Մազպաթա օտասը խիւլսֆասընտան իզզէթլու Մազհար պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, գավանին տայիրէսի քեաթիպ մուավինի իզզէթլու Ռիֆաթ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Մազպաթա օտասը միւմէյիզի իզզէթլու Թէվֆիզ պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Մազպաթա օտասը խիւլսֆասընտան Ռէշիտ պէյ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Զիէննա սէֆարէթի սէր քեաթիպի իզզէթլու Ֆախրի պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, մէքթուպիի խարիճիյէ խիւլսֆասընտան իզզէթլու Ռէմալ պէյ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, իզզէթլու Սարգիս (Ազարէկեան) էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Լօղֆէթ պէյ տամատը իզզէթլու Եանգօ էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթի մազպաթա օտասը սէր խալիֆէլէյի, գավանին սէր խալիֆէսի ռիֆաթլու Ա.թա պէյ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, թահրիր դալէմի պաշ քեաթիպի ռիֆաթլու Ա.յէթուլլահ պէյ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, մէքթուպիի խարիճիյէ խիւլսֆասընտան ռիֆաթլու Էքրէմ պէյ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Թէրճէմէ օտասը խիւլսֆասընտան ռիֆաթլու Սայիտ պէյ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, խազինէի ճէլիլէտ միւթէրէճճիմ ռիֆաթլու Պէօխոր էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Գալեատի էֆէնտիյէ,

Շուրայի տէվլէթ մուավինլէյի, Մազպաթա օտասը միւմէյիզլէյի ռիֆաթլու Նազիֆ պէյ,

ՏԻՎԱՆԸ Ա.ՀՔԵԱՄԸ ԱՏԼԻՑԷ ԱՋԱԼԸՂԸ

Ա.թուֆէթլու Ա.ֆիֆ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Պահրիյէ նէզարէթի մուավինի սապրդ սէատէթլու Էմին էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Սէատէթլու Իրֆան պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Սէրասքէր միւսթէշարը սապրդ սէատէթլու Ճէլալ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Ռիւթպէի ուլա սընրքը էվվէլի իլէ սէատէթլու Ա.լի դօ պէյ հազրէթլէրինէ,

Ռիւթպէի ուլա սընրքը էվվէլի իլէ թիճարէթ մուավինի սէատէթլու Վահան էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Էմինի ֆ'էթվա ֆազիլէթլու խալիլ էֆ'ենտիյէ,

Մ'ավլիտէն թուրշուճու զատէ ֆազիլէթլու Ա.հմէտ Մուխթար էֆ'ենտիյէ,

Մ'ավլիտէն ֆազիլէթլու Ա.հմէտ խուլուսի էֆէնտիյէ,

Սէլանիք միւֆ'թիթիշի հիւքքեամը ֆազիլէթլու Ա.հմէտ Հիլմի էֆ'ենտիյէ,

Ռիւթպէի ուլա սընրքը սանիսի իլէ սէատ'էթլու Գասպար պ'յէ,

Ռիւթպէի ուլա սընրքը սանիսի իլէ իքինճի մահքէմէի թիճարէթ ռէյիսի սէատ'էթլու Ղավրիէլ էֆէնտիյէ,

Ռիւթպէի ուլա սընրքը սանիսի իլէ սէատէթլու 6. Վարդան պէյէ (Վարդան բաշա),

Մէհմէտ ճիրիկ մէմուրիյէթի, մէճլիսի վալեա ազայը սապրդասընտան տէվլէթլու Օսման բաշա հազրէթլէրինէ իպդաէն,

Հալէպ վիլայէթի վալիլիյի, ռիւթպէի սամիյէի վէզարէթլէ Ա.տանա միւթասարրըֆը սապրդ տէվլէթլու Նաշիտ բաշա հազրէթլէրինէ,

Տարը շուրա ազալըղը, մէճլիսի վալեա ազայի սապրդասընտան ֆէրիդ սէատէթլու Իպրահիմ բաշա հազրէթլէրինէ,

Տարը շուրա ազալըղը, մէճլիսի վալեա ազայի սապրդասընտան ֆէրիդ սէատէթլու Հիւսնի բաշա հազրէթլէրինէ,

Մադոմը սերասքէրի միւսթէշարլըղը, տիվանը մուհասէպաթ ռէյիսի սապրդ սէատէթլու Խալէթ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Տիվանը մուհասէպաթ ռիյասէթի, տիվանը մուհաքէմէի մալիյէ ռէյիսի սապրդ սէատէթլու Ա.սիմ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Տիվանը մուհաքէմէյի մալիյէ ռիասէթի Շուրայի տէվլէթ ազասընտան սէատէթլու Մուսթաֆա էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Ա.տանա միւթէսարրըֆլըղը Պէնդազի միւթէսարրըֆլըղը սապրդ սէատէթլու Խալիլ բաշա հազրէթլէրինէ,

Մուսուլ միւթասարրըֆլըղը, Տիվանիյէ միւթասարրըֆը սապրդ սէատէթլու Շէպլի բաշա հազրէթլէրինէ,

Տարը շուրա ազալըղը, մէվալիտէն ֆազիլէթլու Էօմէր Լութֆի էֆէնտիյէ,

Պաղտատ վիլայէթի տէֆթէրտարլըղը Մուսուլ միւթ~~ասարրըֆ ապրդ~~ իզզէթլու Ա.սէֆ էֆէնտիյէ թէվֆիհ պույրուլմուշ տուր։

— Զաթը հազրէթի փատիշահինին հէր սէնէ մուհարրէմ սերնտա Պապալխսինի թէշրիֆ պուեուրմալէրի, պու հաֆթա զարֆընտա վուղու պուլաճաղը վէ պու միւնասէպէթլէ միւթանթան սուրէթտէ Շուրայի Տէվլէթին քիւշատ օլունաճաղը սուրէթի դավիյէտէ պիլտիրիլմէքտէ տիր։ Շուրայի Տէվլէթին թէճմիմ իտէճէկի սալօնուն տախիլի թամիր ու թանզիմի խիթամ պուլմուշ տուր. 50 ազալար իչին 50 ատէտ զօլթուղլար վազ օլունմուշ վէ պու զօլթուղլար նիմ-տէվիր ուսուլինտէ վէ ամֆիթէատրը թարզ ընտա, եանի արտարտա պիրի պիրինտէն եիքսէք, տէվրիմլի օլտուղու հալտէ իչ սրրատա տիզիլմիշ վէ ռէյիս հազրէթլէրինէն մէվզրը տախի պու իչ սրրա զօլթուղլարրն դարշըսընտա վազ օլունմուշ տուր։ Նուֆիզ իրատ իտէճէք օլանլար իչին մէմպէր օրուպ օլմատրը, վէ էհալի իչին պիր մահէլլ թախսիս խարիպ խարիմէտիկի հէնուզ մալիմատ տէյիլ տիր։

— Ա.րմենիա նամ Ռումճա զազէթա քեամիլէն թարթիլ իթտիրիլմիշ տիր։

— Կէչէն կիւնլէր պիր թէլէկրաֆտա Մըսըր Խըտիվիյէթի թարաֆընտան ֆարիս պանքէրլէրինտէն 250 միլեօն ֆրանքլըղ պիր խարիդրազ ադա օլունաճաղը իչար օլունմուշ իտի. պու կիւն տլորղըմըզ պիր խապէրէ նէզարէն, մէզքիւր խարիդրազ պանքէրլէր թարաֆընտան դապուլ օլունմամըշ տրը։

— Կէչէն կիւն սադալը թըրաշ օլան ռարազ հոդդընտա Մուշլու տիր Յորութիւն տէնիլիշ իսէտ, Մուշլուլարտան իշիթտիկիմիզէ նէզարէն, Մուշլու օմ յուպ, իլլա Վանըն Սորը քէօյիւնտէն իմիշ։

— . . . Միւէլլիֆ.

Գասապա 30 մարտ 1868.

Ճիւմլէնին մալիւմի օլտուղու վէճճ իւզրէ, մահը հալին 17 սինտէն 23 ինէ գատէր, Իզմիր վիլայէթի տախիլինտէ պուլունան պազը գասապա վէ դարիյէլէրտէ, պիր տիւզ իյէ շիտտէթլի եաղմուր եաղմրը օլմասը հասէպիյլէ, Իզմիրտէն Ա.յտընա վէ Գասապատա իշլէեէն տէմիր եօլլարրընը խարապ օլմասընա, վէ թէլէկրաֆ տիրէքլէրինին սէօքիլիպ սիւրիքլէնմէսինէ, վէ քէզալիք մէզքիւր Գասապա վէ դարիյէլէր մահսուլլարը վէ հայվանաթլարրն թէլէֆ օլմասընա սեպէպ օլմուշ տուր։

Պիզ պու վուգուաթը մա թէէսսիւֆ իշիթտիկիմիզ սրրատա, Թուրղութլու գասապամըզտան պիր շէրեէք մէսաֆէ ուզաղլըղտա պուլունան Բրլամազ շայը ճօշարադ, պէլտէմիզի մուհաֆազա իտէն տիվարը հէտմ իլէ, իլէրու կէլմէյէ պաշլամըշ օլտուղուն պազըլար կէօրտիւքլէրինտէ, տէրադապ հիւքիմէթէ խապէր վէրմիշլէր, վէ Գայիմմագամըմըզ Բրզա պէյ հազրէթլէրի, պէրապէրինտէ մէճլիս ազալարընտան պազըլարը վէ պիւթիւն զապթիյէ պուլունուղու հալտէ, մէզքիւր սու պասան մահէլլէ կիտէր կիթմէզ, հէր քէսին քէնտի տիւքքեանընը դարաերպ, մահէլլէ մէզքիւրէ կէլմէյէրի իչին թէլլալ չաղրրմըշտը։

Պու վէճճլէ օրատա ճէմ օլունան ատամլար թարաֆընտան թէհլիքէնին էօնիւ ալընմասը իչին էզ ճան ու տիլ չալրշըրպ, միւվաֆֆաղ օլունտուղտան սոնրա, օրատա իհթիեաթէն պիր դաչ զապթիյէ պէքլէթտիրիլմիշ տիր։

Միւթասարրըֆ բաշամըզըն շու սայ ու զայրէթլէրի վէ տաշա սայիր խուսուսլարտա իպրազ եյլէտիկի ճահտ ու իդամամ վէ [illegible] ~~մէհ~~ եա չաեան պուլունմադին, քեաֆֆէի Լհալիմիզին մէնֆուէնիյէթ վէ մահզուզիյէթի քեամիլէսինի մուճիպ օլմուշ տուր։

* * *

ԻԼԱՆԸ ԲԷՍՄԻ

Մահքէմէի թիճարէթ պէրրիէ վէ պահրիէ իլէ տիվանը իսթինաֆտէ ֆալ ու բուիլէթ օլունան տասավնին 21 կիւն զարֆընտա իլամլարրընն թանզիմի զանտունու թիճարէթ իպթիդասընտան օլտուղունտան, վէ պունտան պէօյլէ իլամաթը մէզքիւրէնին եէվմի մուայէնտէ թանզիմ վէ իմլա վէ ասհապընա իթա օլունմասընա քէմալ տէրէճէ սրզդաթ օլունաճաղընտան, զիքր օլունան 21 կիւն զարֆընտա իլամլարընա տէսթրէս օլունամայանլար զուհուր իտէր իսէ, տէր հալ վէ պիզզաթ նէզարէթէ խապէր վէրմէլէրի իչան օլունուր։

ԹԻԻՃԱՐԻՑԷ

Մայիս 2 բիաչասը.

ԷՍԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

Փարիս.	
Ակցիան	35,15
Գարանտը	35,20
Լօնտրա.	
Ակցիան	——
Գարանտը	——
Օսմանլը իսթիգրազը 1865 ին.	
Ակցիան	292,
Գարանտը	293,
Ֆրանսըզ ֆոնտոսու 0/0 3 ֆայիզի.	
Ակցիան	69,20
Գարանտը	69,27 1/2
Իթալեան ֆոնտոսու.	
Ակցիան	48,35
Գարանտը	48,70

ԳԱԼԱԹԱ 22 ԱՊՐԻԼ

Կէչէն հաֆթա Գալաթա պօրասընտա ֆոնտո իշլէրի իւզէրինէ էմման քեամիլէն պիր տուրկունլուգ հիւքմ իթմիշ տիր. չինքի գոնսոլիտ ֆիսթլարը չօղլուգ օյնամայրշ, 37 զուրուշ 30 փարա գարարլարընտա տուրմուշ տուր. վագտա պիր արտավիւքէլա թէպէտտիւլաթը թէվաթուրու իւզէրինէ 37,20 եէ տիւշմիւշ իսէտ, պու թէվաթուրուն ասլը օլմատրը անլաշըլտրգտա, եէնէ էվվէլքի ֆիաթընա գարար գելմըշ տրը. լիքիտասիոն գօլայլըգլա իճրա օլունաճաղ օլուպ, եիւզտէ 3 վէ 4 փարա (բբօրթ) ֆայիզ իլէ մուամէլէ օլունմուշ տուր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Լօնտրա 1 մայիս.

Գանվէ Ռիո զաեէթ գավի տիր։

Ֆիլէմէնկ չէքերի գբբրգ. զաեէթ գավի տիր. 34 1/տան 34 3/4

Թիֆթիք–36

Բումիլի վէ թունա պուղտայը եումուշագ. իյիյէ մէյեալ տրր։

Թունա արբասը 34 1/2 չիլին

Լէվանտ 1 մայիս.

Միտլինկ Օրլէանս բամուղու 12 1/8 բէնա

Ցօլարա 10 3/8

Մարսէլ 1 մայիս.

Թունա պուղտայը եումուշագ 127/123

Ռիլո. 45 ֆրանք 25 սանթիմ։

Բումիլի եումուշագ պուղտայը 123/119

Ռի,օ. մայիստէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ 43 ֆրանք։

ԱԶԳԱՑԻՆ

Շիմտի մա թէէսիւֆի ազիմ ալտրղըմըզ պիր դարա խապէրէ կէօրէ, Ա.զաթօն Գրիգոր էֆէնտի հազրէթլէրի բէնչէյի էճէլտէն ազատէ յի կիրիզան իսէմէտիկինտէն, տիւն սապահ ազի տարի պագա իյլէմիշ տիր։

Նասըլ քի հէր քէսին մալիմու օլմուշ տուր, կէչէն հաֆթա Բաթրիք էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ միւխթէլիֆ մէճլիս, վէ խասթախանէ հոգաբարձութիւնու քեաֆֆէթէն խթիֆա իմմիշլէր իսի։

Թարաֆը հազրէթի Սատարէթբէնա հիտէն կէլէն տավէթ իւզէրինէ, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Բաթրիք էֆէնտի իլէ միւխթէլիֆ մէճլիս ազալարը Պապը-ալեյէ կիտէրէք հուզուրու ալեյէրինէ չըգմըշլար, վէ իշեոիլոիկինէ կէօրէ, խթիֆալարընն սէպէպ սիւսլ օլունտուգտա, Բաթրիք էֆէնտի իմթիհանալարընը, վէ տիկէր էֆէնտիլէր տախի բարաճա սրգընթը չէքտիքլէրինի, վէ պազը դաղէթալարն, նիյէթ ու էֆքեարլարը իհրասընա մանի օլտուղունու, թէշէքքի նէվինտէն օլարադ պէեան իյլէմիշլէր իսէտ, Զաթը հազրէթի Սատարէթբէնահիրէրի տախի, թաղիթիյէ, դաղէթալար հագդընտա տավէթլու իւպհէթլու ֆուատա բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան կէչէնտէ իրատ պույրուլան ատատէթ ու հագգանիյէթ վէ մէտէնիյէթին իգթիզասընտան օյան ճէվապը թէքէրրիւբ պույրուլտուղու պէրապէր, մէմուրիյէթլէրինէ օն օն պէշ կիւնէ գատար տահա տէվամ իյլէմէլէրի, վէ Պապը-ալի թարաֆընտան զուհուրա կէլէճէք էմրի ալեյէ պէքլէմէլէրի նասիհաթ վէրիլմիշ տիր։

Պու պապատէ ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Մասիհինտէ պիր հավատես պէքլէնի միշ իսէտէ, զնբրի կէչմէտիքտէն պաշգա, տիւնքի Մասիհատէ տախի բաթրիքիանէ թարաֆընտան բէսմի պիր մալիմաթ կէօրիւլմէմիշ տիր. չինքի պիլմէյիզ քի, պու ճիւմա կիւնիւ ընդհանուր ժողով թէճմիմ իսէրէք կաթուղիկոսլար մէսէլէսինէ պագրլաճաղ մը տրը, եօխսա բաթրիք հազրէթլէրի պու հաֆթա տավէթ թեգքերէլէրի իրսալինտէն սարֆը նազար մը իսէճէք տիր։

ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Բաթրիքխանէ հէյեէթինին Պապը-ալեյէ կիթմէսիյլէ, Պապը-ալի զէվաթը միւքերրէմէսինտէն, քէնտիսիզ խասս օլարադ կէլմիշ օլան պիր մէքթուպ իշիտիլմէսի, վէ պիզիմտէ օրատա կիթմէմիզլէն պիր պիրինէ թէսատիւճ իյլէմէսի իւզէրինէ, հէր նասըլ իսէ «Մանզումէյի էֆքեար» պիլա տա-

վա վէ պիլա մուհաքեմէ պիրաւն պիրէ գարատըլմըշ տըր տէփ պիր եանըլշ հավատիս տիր էթրաֆա եանըլմըշ , վէ պազէն տիւշմէնլեր սէվինմէյէ պաշլամըշ լար իսէտէ , մա թէչէքքիւր վէ իֆթիխարը ազիմ պէեան իտէրիզ քի, հէման ումում էհալի վէ ալէլ խուսուս տօսթլար , գաթան ինանմատըգլարը հալտէ տախի պիւյիւք եսէֆ իյէմիշլէր տիր . վէ եսէֆլէրինի մուծիպ , եալընըզ գազէթա գարատըլմասը օլմայըպ , իլա, պէօյլէ պիր ատըլ մաատէլէթ հասըտա , վէ Ալլահ բաշա հազրէթլէրի իլէ Ֆուատ բաշա հազրէթլէրի գէմանընտա , էօյլէ տատըլէթ ու հագգանիյէթլին մուզայիրինաէ օլտուգտան պաշգա, միլլէթէ վէ տէվլէթէ չունձա խըտմէթ իթմիշ վէ իթմէքտէ օլան պիր գազէթանըն էօրֆէն գարատըլմասընա տէյիլ էմր իտիլմէսինի , ինթիմայտէն ատտ օլունմասընը տախի իչինտիգ ինանմազ իսթէմէմիշլէր տիր . Նասըլ քի օլ պապտէ հագգլարը տախի պուլունտուղուտա սօհրատան անլաշըլմըշ տըր . չիւնքի, Պապը–ալի Թարաֆընտան գաթան էօյլէ պիր չէյ վուգու պուլմատըը գաչիրէ չըգմըշ տըր ։

Ճիւմա իրթէսի կիւնիւ պունչարտան մաատա , պիր թագըմ սայիր թէվաթուրլար տախի եօլթէտէ պէրուտէ կէզմիշ տիր . չէօյլէ քի, կիւեա երեսփոխանլարտան պիր գաչ քիշի (թապիամթիյէ պիրիսիտէ պիզ օլտուղումուզ հալտէ) սիւրկիւնէ կիտէճէք իմիշ , վէզայիֆիւմ վէզայիֆիւմ, հալ պու քի պունլար գէհն պասգընլըզընտան իլէրու կէլմէ արաճիֆտէն իպարէթ չէյլէր օլմայըն, էհալի գաթան սէմի իլթիպար իթմէմիշ տիր ,

—Կէչէն բազար կիւնիւ , Ջատիկ թէպրիքի մինասէպէթիյլէ , Պէյ–օղլու քիլիսէսիզ Թարաֆընտան արժ . Սմբրոնիոս վարդապետ , պիր գաչ քահանայ , պիր գաչ աշխարհական , վէ պիր գաչ նէֆէր տախի տիրայու չօձուգլար Բուլմլար քիլիսէսինէ կիթմիշլէր , վէ գեր . Տիոնիսիոս եպիսկոպոս Թարաֆընտան քէմալի հիւրմէթ վէ իլթիֆաթիլա գապուլ օլունմուշլար , վէ քիլիսէ տէրունինտէ Բուլմճա վէ երմէնիճէ տուալար օգունուպ վէ վայըլար վէրիլմիշ , վէ էհալի Թարաֆընտան տախի ըէֆօ՛ սէտալարըյլա իզհարը մէսէրրէթ իտիլմիշ իտի .

Պու բազար կիւնիւ տախի Բուլմ քիլիսէսի Թարաֆընտան գարշըլըգ օլարագ մէզքիւր բէսմի թէպրիք , սաամթ տէօրթ պուչուգ բաստէլէրինտէ իճրայէ կէլինկիւտէն , Ս. Երրորդութիւն քիլիսէսին ճամաւէյէ աչըլան գարուսունտան պիւյիւք գէյնէթ իլէ գապուլ օլունմուշլար՝ վէ տօղրու քի խէյէ կիթմիշլէր մատնըլարը պուս իթմիշլէր , քէզալիք Բուլմճա վէ երմէնիճէ տուալար օգունմուշլար , վէ գեր . Տիոնիսիոս սրբազան Բուլմճա պիր վազ վէրմիշ , վէ արժ . Ամբրոսիոս տախի երմէնիճէ վէ գըսսա պիր նութգ իրատ իթմիշ , վէ Բումլար ըէֆօ՛ լարըյլա , վէ Հայլար տախի կէօզէ՛ լէրիյէ քիլիսէյի աքս իթտիրմիշլէր տիր .

Նէվմի մէզպուրտէ, էքսէրի Բում միլէթինտէն վէ թէմիզ բաք կիյինմիշ թագըմտան օլտուղու հալտէ օլ գատար իգտիհամ պուլունմուշ տուր քի , քիլիսէ տէրունինտէ իյնէ պըրագաճագ եէր գալմամըշ տըր .

Սօնրատան բուհապան սէրփմե վէ քիլիսէ թագըմը , վէ սայիր զաթլար թազիկան խորհուրդ տատրընա թէչրիֆ իլէ արամ իթմիշլէր , վէ պիրէր թաթլը վէ գահվէ ալտըգտան, վէ ևէթմիշ չագըրընտա իմթիհարըն պիրիսի խոհաթիեանըգ իլէ մուհապպէթ իւզերինէ Բումճա պէշ ալթը տագըգա միւէսիր պիր նութգ սէօյլէտիքտէն սօնրա , եինէ պիւյիւք գէյնէթ իլէ սօգագ գարուսունա գատար թէրֆիգ գըլընմըշլար տըր .

— Տէր .

Ջեր ազգիս համար բրած անձնուիրութիւննիդ լաւ նկատելով , Թեպէտ մանուկ տիօք , կը խնդրեմք որ մեր դոյզն ինչ նուէրն ալ ընդունիք ձեր հոգաբարձութեան ժամանակի գոյացած պարտուց համար ժողվուած նուէրներուն հետ, գորըս մեր պիտոյից համար գործածելու տակէն հանդանակեցինք ․

Ընդունեցէք Տէր եւ խորին յարգանքնիս ․

1868 ապրիլ 19
Իւսկիւտար

Ի դիմաց աշակերտուհեաց
Ս. Կարապետի դպրատան
Մաննիկ Գ. Սրվանձեան

Ցանկ նուիրատուաց	Ղր.
Մաննիկ Գ. Սրվանձեան	2
Աղաւնի Յակոբոսեան	2
Հայկանոյշ Եեմենիճեան	2
Ազնիւ Յակոբեան	1
Լուսամպեր Յակոբեան	1
Յուստին Քէրոբէեան	1
Եփիկ Քէրոբէեան	1
Ագրիպպաս Յակոբեան	1
	11

Երբ խղճութիւնը կը խօսի , գրիչին գործը թեթեւցած կըլլայ ․

Ուստի ինչ որ ալ ըսենք , դարձեալ չպիտի կրնանք այն նուիրատու օրիորդներուն զգացումը ճշդիւ նկարագրել ․

Օրիորդները նուէ՛ր տուն ․

Օրիորդները միացան եւ Ս. Փրկչի պարտուց նպաստ ճարե՛ն ․

Օրիորդները ազգային խնդրոյ համար կամք յայտնե՛ն եւ խօսի՛ն ազգին հետ ․

Այս է ահա մեր ազգային վիճակին կերպարանափոխութեանը են մեծ նշանը , եւ ապացոյցը ․

Ի նպաստ Փանոսեանի մասնակարարութեան պարտքին եթէ 50000 տող գիր դրուէր, դարձեալ այս 11 ղրուշին եւ 8 օրիորդին տուած ազդեցութիւնը չի պիտի կրնար ունենալ ․

Ուստի կը թողունք որ ամէն ընթերցող այս օրիորդաց մեծագործութեան վճիռը իր ազատ դատողութեամբը եւ զգացմամբը տայ , առանց գրիչի ազդեցութեան ․ Օ ․

ՄԱՍԻՍԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

Այս շաբթուան Մասիսի մեծ թերթին մէջ յօդուած մը կարդացինք ․

Այս յօդուածը երկուքի բաժնուած է , մէկը՝ Ս. Հօր եւ խառն ժողովոյ հրաժարականներուն առիթ տուող արտաքին դէպքին վրայ կը խօսի , իսկ միւսը այս առիթներուն խորին կամ հիմանցը վրայ կը խօսի ․

Այս անգամ յօդուածին երկրորդ մասին վրայ չը խօսելով առաջին մասին վրայ քանի մը կարծիք յայտնենք ․

Մասիս կըսէ , ստութիւն բառը արտասանելը խորհրդարանի օրինաց հակառակ ըլլալէ զատ բացարձակ թշնամանք մ՚է ․

Ջենք գիտեր թէ՝ ստութիւն բառն արտասանելն այսչափ խիստ քննադատող Մասիսը ինչո՞ւ անկողմնակալ դիրքէն ելնելով բոլորովին լուռ կը կենայ , խորհրդարանի մէջ [illegible] եւ [illegible] բառերն արտասանուելուն վրայ ․

Եթէ նոյն օրը ժողովին ներկայ գտնըւողներուն մէկն ալ մենք էինք , հոն ստութիւն բառը լսեցինք , բայց էտէպսիզ եւ քեազիպ բառերն ալ լսեցինք անոր հակառակ կողմէն ․ Ուստի մէկը՝ երբ միայն մէկ կողմին վրայ կը խօսի , անկողմնակալ քննադատ չը կրնար կոչուիլ այն , այլ կողմնակալ փաստաբան ․

Եթէ ստութիւն բառն արտասանելը թըշնամանել ըլլայ՝ քեազիպ եւ էտէպսիզ բառերն արտասանելը հայհոյել կըլլայ ․

Եթէ թշնամանելը խորհրդարանի օրինաց մէկ աստիճան հակառակ է՝ հայհոյելը հազար աստիճան հակառակ ․

Բայց առնենք ձգենք ․

Ստութիւն բառն արտասանելը խորհրդարանի օրինաց հակառակ է ըսուած վճիռը քննենք ․

Խորհրդարանները կարծեաց ազատ արտադրութեան ասպարէզ մ՚ըլլալը Մասիս հարկաւ գիտէ , ուստի եթէ մէկը կը կարծէ թէ այս ինչ առարկութիւնը սուտ է , կամ Փանոսեան էֆէնտիին պէս հաւատայ թէ նոյն տեղեկագիրը ստութեամբ լի է՝ ի՞նչ ընելու է այն անձը , այդ կարծիքը չարտադրե՞ թէ արտադրէ ․

Մասիս հարկաւ գիտէ որ՝ ամէն բառ իր յատուկ նշանակութիւնն ունի , ուստի ստութիւն բառին բուն նշանակութեամբը բացատրուելիք դէպքեր Ազգերու մէջ երբ պատահին՝ այդ դէպքերը խորհրդարաններէն ներս ուրիշ նշանակութեամբ եւ ուրիշ բառերով պիտի մտնեն ․

Կաղաչենք Մասիսին թէ՝ մեզի այդ օրէնքը ո՞ր Ազգին եւ ո՞ր խորհրդարանին օրէնքն ըլլալը ցուցնէ , եթէ պատշաճից օրէնքն ըսէ՝ ատի երեւակայական է , առանց օրէնք չըլլար , եթէ մեր Ազգ. խորհրդարանին ըսէ , մեր խորհրդարանը օրէնք չունի ․

Այս ալ ձգենք ․

Փանոսեան էֆէնտիին ստութիւն բառն արտասանելը բացարձակ թշնամանք մ՚էր ըսուած վճիռը քննենք ․

Մասիս գիտէ որ , խորհրդարաններու մէջ տեղեկագիրներու վրայ կարծիք յայտնուած կամ անձերու վրայ խօսուած ատեն , ընդդիմադիր մասը դիրքը արդարացնելու համար պէտք է որ , խօսի եւ իր փաստերը յայտնէ ․ բայց աս խօսքերը կամ փաստերը անշուշտ հիմ մ՚ունենալու են՝ այսինքն հերքելիք առաջարկութեան վրայ պէտք է որ , ապօրինաւոր է , անիրաւ է ․ արդարութեան դէմ է եւ կամ յիշուած եղելութիւնները սուտ են եւայլն ըսուի եւ ապա իր փաստերը դէպ ի այս հիմերուն ուղղուին ․ Արդ՝ Փանոսեան էֆէնտին ալ յիշեալ տեղեկագրին մէջի իրեն վերաբերեալ մասերուն բնականաբար ընդդիմադրելիք անձն ըլլալով , հարկաւ իր ընդդիմութեանը հիմ մը ցուցունելու էր , եւ ասոր ալ ցուցած հիմը այդ տեղեկագրին ստութիւնն էր ․ Ուստի Փանոսեան էֆէնտին դիրքը արդարացնելու համար տեղեկագիրը ստութեամբ լի առաջադրելովը դէմինը թշնամանա՞ծ թէ՝ իր պարտքը կատարելով դէմինը ամբաստանա՞ծ մի կըլլայ ․

Ամբաստանութիւն մը ինչ բանի համար ալ որ ըլլայ , ամբաստանողին համար ճըշմարտութիւն մ՚է , իսկ լռողին համար լոկ խօսք մը ․

Ամբաստանութիւն մը լռողին ճշմարիտ կամ սուտ ըմբռնուելու համար , քննութիւն պէտք է ․ Այդ քննութիւնը կը հաստատէ թէ՝ ամբաստանողը գիտնալով որ , իր ամբաստանութիւնը ճշմարիտ չէ , եւ դարձեալ համարձակած է ամբաստանել , կը հասկցուի որ , ամբաստանողը իր դէմինին թշնամութիւն մ՚ընելու կամ դէմինը կասկածելի ցուցունելու համար այդ ամբաստանութիւնն ըրած է , ուրեմն դէմինը թշնամանել ուզած է ․

Մասիս այս քննութիւնն ըրա՞ծ է մի, ոչ , այլ՝ իր կարծիքը վստահութեան վրայ հիմնուած է ․ Մասիս վստահ է որ , խառն ժողովը սուտ չը խօսիր , ուստի եւ կը հետեւցնէ թէ , Փանոսեան էֆէնտին զայն թշնամանեց ․

Վստահութիւնը կրնայ խաբուիլ եւ Մասիսի հանած հետեւանքն ալ լինքնին ջըրիլ ․ Փանոսեան էֆէնտին այդ ամբաստանութիւնը հրապարակաւ եւ ի պաշտօնէ ըրաւ , ընդհանուր ժողովն ալ այդ ամբաստանութիւնը քննելու համար յանձնաժողով մը կազմեց , ըսել է Ընդ. ժողովը Մասիսի չափ վստահ չէ եղեր , եւ կամ իր վստահութեանը , Փանոսեան էֆէնտիի ամբաստանութիւնը հերքելու չափ զօրութիւն չէ տուեր ․

Ուստի Մասիս փոխանակ այն պարբերութիւնը իբրեւ վճիռ ընդհանուր կերպով գրելու՝ աւելի աղէկ կըլլար , եթէ ըսէր , թէ ըստ որում Մասիս վստահ է խառն ժողովոյն վրայ , ուստի Փանոսեան էֆէնտիին ամբաստանութեանը քննութիւն հարկ չէ , եւ որովհետեւ Մասիսի վստահութիւնը անսխալ է , ուստի Փանոսեան էֆէնտիի ամբաստանութիւնը թշնամանք է ․

Մասիս ազատ է իր վստահութեանը կամ կարծիքին վրայ , ընթերցողն ալ ազատ է Մասիսի հետեւիլ կամ չը հետեւիլ եւ Փանոսեան էֆէնտին թշնամանք ըրած է կամ չէ ըսելուն վրայ , բայց եթէ բոլոր մարդիկ մէկ կողմ մնալով , Փանոսեան թշնամանեց ըսեն , արդարութիւնը միւս կողմէն ամբաստանեց կը պօռայ եւ քննութիւն կը խնդրէ ․ Իսկ էտէպսիզ եւ քեազիպ բառերն հայհոյանք կոչուելու համար չեմ գիտեր թէ , այնչափ դժուարութիւն կա՞յ մի առջեւնիս ․ Այո , հայհոյանք չէ եթէ բառացիւ Փանոսեան էտէպսիզ եւ քեազիպ է ․ հայհոյանք է երբ Փանոսեան առանց հակառակն է ․ Փանոսեանի էտէպսիզ եւ քեազիպ չըլլալը նոյն իսկ այն բառերն արտասանողը չորս օր առաջ բոլոր աշխարհի դրով հրատարակած էր ․ բայց նոյն օրը այդ բառերն արտասանելու առիթ տուողը , Փանոսեանի էտէպսիզութիւնը եւ քեազիպութիւնը չէր , այլ նոյն բառերն արտասանողին կիրքն էր եւ գուցէ այսօր ինք ալ զըղջացած է այնչափ կիրքի ելնելուն վրայ ․

Պարզապէս Փանոսեանի գործածած ստութիւն բառը , իր դէմի կողմին վրայ ամբաստանութեան հիմ մ՚էր , իսկ էտէպսիզ եւ քեազիպ բառերը գործածողին , այս բառերուն ամբաստանութեան հիմ դրուելու համար չը գործածեց , այլ կիրքը յագեցնելու համար , եւ Մասիս գիտնալով այս պարագաները , այսօր միայն մէկ կողմը կը դատապարտէ անկողմնակալ քննադատ ձեւանալով , որ սխալ է եւ անկողմնակալ չէ ու չը կրնար ըսուիլ մինչեւ որ ստութիւն բառին համար , ըրած քննադատութեան նման էտէպսիզ եւ քեազիպ բառերն ալ չը քննադատէ ․ Ի՞նչ ըսել է մեծ կարծուած անձանց ներում կամ լռութիւն եւ միջին կարգի անձանց յարձակում ․ Ասի մարդիկ մինչեւ ցածութիւն եւ ստորնութիւն կը տանի , արդարութեան եւ օրէնքի առջեւ մարդիկ միշտ հաւասար են ․ Ով որ աչառութիւն կընէ , ազատ մարդ չէ ․ Մասիս ալ արդեօք այս տեսակներուն կարգէ՞ն է մի , բայց ինչո՞ւ համար ըլլայ , քանի որ , իր նպատակը եւ պարտքը ժողովուրդին շահն է ․ եւ իր շահուն աղբիւրն ալ ժողովուրդն է , այսպէս կամ այնքան մեծ կարծուածները չեն ․

[illegible] ․

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճարտարարուեստական եւ առեւտրական ․

Վերջին տարուան համաշխարհական արուեստահանդէսին ուսարման մասոյն շահուելու ընկերութիւնն հիմնելու ձեւը գարկին ամէն տէրութեանց կամէն թէ ներկայացուցիչ եւ թէ քննիչ կարգուած երեւելի անձինք ․ Կը փութամք հրատարակել նորա շրջաբերականն , իր վեհ նպատակին վրայ Արեւելեան հասարակութեան ջերմ համակրութիւնն ու խորին ուշադրութիւնն հրաւիրելով , վասն զի մենք , մանաւանդ այս ձեռնարկութենէն մեծամեծ օգուտներ պիտի կրնանք քաղել ․ Մօտերս մայրաքաղաքիս մէջ մասնաւոր յանձնաժողով մ՚ալ պիտի կազմուի ․ Իսկ առ այժմ Պոլսոյ կեդրոնն է Շապճի խան թիւ 2 Ընդ. Տնօրէնութեամբ վսեմ. Յատեան Ներսէս էֆէնտիի ․

Սոյն ընկերութեանս հիմնադիրներէն ըլլալով մեր Հայազգի բարեկամ Յովհաննէս էֆէնտի Թիւլպիւճեան , որ համաշխարհական Արուեստահանդէսին ներկայացուցիչ ժողովոյ անդամ եւ քննիչ կարգուած էր Օսմանեան կառավարութեան կողմէն ու համազգային ընկերութեան երեսփոխանն է արեւելքի մէջ ․ Իրեն առաջին գործադրութիւն մ՚ընելու համար՝ արեւելեան նախնական նիւթոց եւ արուեստական ապրանաց մշտնջենաւոր արուեստահանդէս մը փութոյ հիմնելու ձեռնարկած է , որուն վրայ յաճախ խօսելու առիթն ունենալու յոյսն ունինք ․

Առ այժմ ահա վերոյիշեալ շրջաբերականն ․

Փարիզ 15 Նոյեմբեր 1867

«1867ի Տիեզերական արուեստահանդէսը նոր լմնցաւ ․ Անի մեծ յաջողութիւն գտաւ , աշխարհիս ամէն կողմերուն զանազան ու նշանաւոր բերքերն հաւաքեց ․ Եւրոպայի գրեթէ բոլոր վեհապետներն ու գացին այց ելնել անոր ․ Գաղղիայէն եւ օտար երկիրներէն տասը միլիոն այցելուներ գնացին ․

«Ընտրութեան սահմանեալ արդիւնքն ալ յաջողութեան մեծութեանը համեմատ է ․ Ճարտարութեան ու վաճառականութեան համար , հնարագէտ հանճարոյն եւ աշխատանաց համար , ճշմարտին իմաստութեանն ու գեղեցկին զգացմանն համար անօգուտ չեղաւ եօթն ամիս թէ մտաւոր արհեստաւորաց եւ թէ ընդհանուրին ցուցնել՝ նախնական նիւթոց բնոյթ հաւաքումներ , աշխատութեան կատարելագործեալ գործիքներ ու եղանակներ , ամէն տեսակ գործարանի ապրանքներ , գիտութեան ու արհեստի ամենակատարեալ գործեր ․ Մեծ յանձնարարութիւններ ընդունեցին արուեստահանդէսը վաճառք խրկող շատ մը մարդիկ , եւ արդէն իսկ իրենց ծախսերուն եւ ճիգերուն կըստանեն ․

«Բայց 1867ի արուեստահանդէսին հետեւանքը միայն այսչափս չէ ․ Խոստումնապան ազգերէ եւ միճակներէ ըլլող

մարդկին խրատ տօւեցնելու մեծ օ-
գուտն ալ ունեցաւ ։ Ոմանք կրկին հե-
տաքրքիր գոյն քննելու համար միայն
անդամ գացին ու րբիչներն ալ, որոնք գու-
ցէ 20,000 հոգի կային, մեծ դեր մը
խաղացին, անոր զանազան փոփոխու-
թիւններուն հետամուտ եղան եւ անոր
յաջողութիւնն ապահովեցին՝ ի բաքանչ-
իւր ոք իր մասին մէջ ։ Այս վերջիններն
Շամ-Մարսի մէջ խրատը հանդիպեցան,
թէ բերքերն հաւաքելու, թէ անոնց
բաղդատական արժէքը գտնելու եւ թէ
իրենց երկիրներուն մասնաւոր արուես-
տահանդէսը կարգադրելու համար ։ Բեր-
քերու սուրճատուն հետ գաղափարաց
ալ փոխանակութիւն մը եղաւ ։ Ժողո-
վրդոց սովորութիւններն ու բարքը գի-
տելը դիւրացաւ՝ ինչպէս նաեւ իրենց
երկրին կամ ճարտարութեան հարս-
տութիւններն ։ Այսպիսի յարաբերու-
թիւն մը մանաւանդ գործակալացը ու
քննչացն համար տեղի ունեցաւ, որոնք
իրենց պաշտօնին համար մէկ քանի ամիս
Փարիս կեցան ։ Եթէ այս կենակցու-
թիւնն ապարդիւն եղած չէ, եթէ ընդ-
հակառակն զգացմանց ու գաղափարաց
ներդաշնակութեան պատճառ եղաւ,
զայն յառաջ բերող չարժառիթին ջըն-
ջուիլը տեսնելն ցաւալի է ։

«Բերքերն այժմ բոլորովին աներեւու-
թացած են պալատի մէջէն, պալատը խսկ
պիտի վերնայ, հոն ժողվուած մարդիկն
արդէն երկրագնդիս երեսը ցրուեցան ։
Քիչ ատենէն գոնէ բաց երեւոյթին,
այս վերջացած հսկայական ձեռնարկու-
թենէն բան մ'ալ չպիտի մնայ ։

«1867ի Արուեստահանդիսին վարեմի
գործակալներն մտածեցին թէ՝ լաւ է
անոր լոկ յիշատակէն զատ ուրիշ բան
մ'ալ պահել, թէ պէտք է հաստատուն
ու տեւական ընել այն մտաւորական
համակրական յարաբերութիւններն՝ զոր
իրենց մէջ հաստատեցին ամբողջ երկու
տարուան գործակցութեամբ ։ Այս յա-
րաբերութիւններն սերտ պահելու հա-
մար այն անհատական յարաբերութիւն-
ները զօրացնելու նպատակաւ ընկերու-
թիւն մը հիմնել ուզեցին ։ Մտածեցին
թէ իւրաքանչիւր ոք պիտի կարողանայ
ի պատեհ ժամու աւելի դիւրութեամբ
եւ աւելի համարձակութեամբ դիմել
իր ընկերակցաց բարեսրտութեանը՝ փո-
խադարձաբար իւր ծառայութիւններն
ալ անոնց նուիրելով, եւ թէ դիւրին
պիտի ըլլայ, օրինակի համար, այս ինչ
երկրին վրայ ընդունիլ՝ հոն բնակող ան-
դամոց միջոաւ՝ ճարտարարուեստական,
վաճառականական ու տնտեսական հար-
կաւոր եղած տեղեկութիւններ ։

«Բայց ընդարձակուիլ փափաքող ըն-
կերութեան մը նպատակը չի կրնար ըլ-
լալ իր հիմնադրաց մէջ հաստատուած
առէկ յարաբերութեանց պահպանու-
թիւնը միայն ։ Իր ապագայ անդամոյն
ալ, 1867ի Արուեստահանդիսին վաճառք
խրկողներուն ամէնուն ալ պարտական է
նոյն ծառայութիւններն, զոր պաշտի ի-
րեն հիմնադրացն ընծայել ։ Ուստի կա-
րեւոր թուեցաւ աւելի ընդհանուր պաշ-
տօն մ'իրեն յանձնել, այն է արուես-
տահանդիսից մեծնալն հրատարակել ։

«1867ի արուեստահանդիսին բոլոր
գործակիցներն հաւասար դատող այս ըն-
կերութեան գլխաւոր նպատակը պէտք է
ըլլալ, 1867ի մրցումէ իւրաքանչիւր ժո-
ղովրդեան վայելած արդիւնքը փնտռել
ու ծանօթացնել, անոր յաջողութեան
օգնողները մնայնել, որպէս զի յապա-
գային կարենան այս մասին օգտա-
կար խրատներ տալ, նաեւ այս զօրաւոր
պաշտպանութեամբը ճարտարութեան ու
երկրագործութեան համազգային կամ
գաւառական, տեղեկրական կամ մաս-
նաւոր արուեստահանդիսից յաճախ կազ-
մուելուն օգնել ։

«Նա եւ կերեւայ թէ այսալ բաւա-
կան չ'է, եւ ընկերութեանս հիմնական
նպատակը, պարագայից սահպողակա-
նութեամբը պիտի մեծնայ ։ Արդա-
րեւ արուեստահանդէսներէն քաղ-
ւած տեղեկութիւններն, այս տեսակ
ձեռնարկութեան յաջողութեանը միայն
չ'են ծառայեր՝ այլ եւ մանաւանդ վաճա-
ռականութեան ու ճարտարութեան ընդ-
հանուր զարգացմանը մեծապէս կը նը-
պաստեն ։ Կամ սանկ ըսենք, մինչեւ
հիմա չտեսնուած ամենաչքեղ հանդէ-
սիս պատճառաւ հիմնուած համազգա-
յին ընկերութիւն մը, տեղեկրական ար-
ուեստահանդիսից գործակիցներուն հա-
մար միայն սահմանափակ ժողով մը չի
կրնար ըլլալ ։ Անոր մասնակից ըլլալու
են նաեւ անոնք որ՝ այս մրցումներուն
դեռ գտնուած չեն կամ սովորաբար չեն
գտնուիր եւ որ սակայն ընկերութեան
նպատակին չահաւոր ըլլալը կը հաւա-
տան ։

«Զանազան երկիրներու մէջ տուր եւ
առի յարմար եւ օգտակար բաները ճանչ-
ցընել տալով, ճարտարութիւնն ու վա-
ճառականութիւնը ծաղկեցնելու միջոց-
ները փնտռել, ցուցնել ։ Օրինակի համար,
այն նախնական բերքերը, զորս քիչ յա-
ռաջացած ազգերէն կրնայ ուզուիլ, եւ
այն գործարանէ ելած բաները, զորս ի-
րենց ի փոխարէն խրկել կարելի է ։ Վա-
ճառականութեան նորանոր յարաբերու-
թեանց միջոցներով առաջադրող, արդիւ-
նաւոր կեդրոններ խրատու տօւեցնել,
որոնք դեռ խրայժէ զատուած կը կենան
աւելի չարակամութեամբ կամ անգոր-
ծութեամբ, ագիտութեամբ կամ ան-
վստահութեամբ քան թէ հեռաւորու-
թեամբ կամ կլիմայովն, բարուքն ու լեզ-
ուաւը, տեղեկութիւններով կամ միջա-
նորդներով քաջալերել այն անմէհեր ու-
ղեւորներն, որք քաջութեամբ սակայն
ինչ ծանօթ կամ դեռ օտար վաճառա-
կանութեան գոց եղող երկիրները կեր-
թան, անապատը կամ բարբարոսութիւ-
նըն առ ոչինչ համարելով ։ Ահա այս է
նաեւ ընկերութեանս աւելի ընդհանուր
նպատակը, որ ամէն երկրի ու ամէն տե-
սակ բերք յառաջ բերողներուն շատ շա-
հաւոր է ։

«1867ի գործակալաց հիմնած ընկե-
րութիւնն չէթէ միայն իր սկզբանցը մէջ
համազգային է, այլ եւ կազմուածքին
մէջ ։ Գլխաւոր՝ կեդրոնն է ի Փարիս, դի-
ւանը՝ հոն կը գտնուի միշտ ։ Բայց վար-
չութեան խորհրդոյն մէջ ամէն ազգաց
ներկայացուցիչները կան, այնպէս որ իւ-
րաքանչիւր երկրի մէջ ընկերութեան յա-
ջողութեան աննմուէր հիմնադիր մը
կրնայ գործոյ կեդրոն մ'ըլլալ, եւ իր
հայրենակցաց համակրութեանը, լուսա-
ւորութեան ու գործունէութեանը դի-
մել ։

«Այսպէս կարելի կըլլայ կեդրոնացնել
ու ջանքերն հաւաքել բազմադրիւն ընե-
լով զանոնք, միանգամայն ալ ընդարձա-
կելով գործունէութեան ծիրերն զանա-
զան ազգեր մասնակից ընել այս ձեռնար-
կութեան ու անոնց զանազան յառակու-
թիւններէն օգուտ քաղել ։

«Ընդհանուր ժողովն ամէն տարի առ-
ջի տարին ընտրած քաղաքին մէջ նիստ
պիտի ընէ ։

«Այսպէս ամէն տարի նոր ազգէ մը
պիտի խնդրէ այն առոյգ հեղինակու-
թիւններն, այն ճշմարիտ փորձառու-
թիւնը, որ զանազան ազգերը բաղդա-
տելէ առաջ կուգայ գլխաւորապէս ։

«Քաղաքական խնդիրները մէկդի ձը-
գելով, համազգային օգուտ ունեցող խըն-
դիրներու վրայ պիտի մեծէ, որոց լու-
ծումը կարեւոր է իւր նպատակին ։

«Ի հակիրճ բան, 1867ի արուեստա-
հանդիսին գործակիցներուն փոխադարձ
համակրութեամբ հաստատած ընկերու-
թիւնս, թէ իւր կազմութեան եւ թէ
նպատակին մէջ կը փափաքի արուեստա-
հանդիսից արդիւնքն ընդարձակել եւ
մշտնջենաւորել, եւ անցեալէն աւելի
ազգաց վաճառականական ու ճարտա-
րարուեստական եղանակը շահցնել ։»

ԻԼԱՆԱԹ

ՎԻԷՆՆԱ ՎԷ ՐՈՒՍԻԱ ԲԻԱՆԳՕԼԱՐԸ

Վիէննանըն հէր նէվի բիանգօ ագսիօն-
լարը վէ բրօմէսլէրի, Գալաթադա Գօմէսի-
օն խանը գարշուսը եանընտա Նօ ։ 16 ասր-
րաֆ ճանէթօ տիւքքեանընտա ֆիրուխթ
օլունմագտա տըր ։

Մէրգում Մ ։ Ճ նէթօ հիչ պիր քիմսէ
իլէ չիրքէթի օլմայըպ, վէ սաթըլըր պի-
լէթլէր իւզէրինտէ գալպ օլմայաճաղը թէէ-
մին գըլընմըշ մանասընտա պիր եէչիլ պէյ-
գա միւհիւր պասըլմըշ տըր ։

Պու տէֆա մայըս 20 տէ Վիէննատա չէ-
քիլէճէք բիեանգօ 800 քիշի ճէման 456200
ֆիօրին գազանաճագ տըր ։ Իլք գազանան
250000 իքինճի 25000, 15000, 10000 վէ
սայիրէ ։

Բրօմէս ֆիեաթը 30 ղուրուշ մէճիտիէ ։

Քէզալիք պու մահէլլտէ Րուսիանըն պի-
րինճի վէ իքինճի իսթիգրազլարը բիանգօ-
սունըն պիլէթլէրի ֆիրուխթ օլունուր ։
Պունլարըն սէնէվի 0/0 տէ 5 ֆայիզի օլուպ
վէ իքի տէֆա չէքիլիր ։

Պիրինճի Նօ ։ գազանաճագ 200 պին,
իքինճի 75 պին, սայիրլէրի հա քէզա 40
պին ։ 25 պին ։ 10 պին ։ 8 պին ։ 5 պին
վէ 500 գարպօն գազանաճագլար տըր ։

Պէյօղլունտա Ֆիւրուզ աղա մա-
հալլէսինտէ վագը եէտի պին արշըն մըգ-
տարը պիր գըթա արսա սաթըլըգ օլմա-
ղըն, թալիպ օլանլարըն Գալաթատա
սանտըգճըլար իչինտէ, 119 Նիւմէրօլու
գահվէտէ խարիթասընը կէօրէպիլէճէք-
լէրի իլան օլունուր ։

Իսկիւտար սէլամըղ մահալլէսինտէ
մէհմանէճիլէր սօգաղընտա Նօ ։ 18 Նէ-
նօզ ուսթա Նիքօլինին տիւքքեանընտա
հէր նէվի զախիրէ վէ մէքիւլաթճա լէ-
վազըմաթ պուլունաճաղը մէսէա, գահ-
վէ, չէքէր, եաղ, կազ, վէլ հասըլ վէ
իգթիզա իտէն հէր պիր չէյ, եէնէ Իս-
թանպօլ ֆիաթլարը իլէ սաթըլմագտա
օլտուղու խասսէթէն իլան օունուր ։ 6

ԷՃԶԱՃԻ ՄԻՒԹԷՆԷՎԻՑԷ ՄԱՒԽԶԷՆԻ ՎԷ ՏԻՒՔՔԵԱՆԸ

Միւսիւ Վիչէնցօ Ծաննի օն այթը սէնէտէն
պէրու Պէյ-օղլուտա էճզաճըլըգ սանաթը իլէ
մէշղուլ օլուպ վէ մահէլլի մէզքիւրտա Աղաճա-
մըսի ճատտէսինտէ վագը, վէ 67 Նիւմէրօ իլէ
մուրագգամ տիւքքեանընտա պուլունան էճ-
զալարըն խասլըըը, թէսիրիլի, վէ իճրաաթճա
տիգգաթ վէ չաըուգլուղույլա քէսպի չէօհ-
րէթ իթմիշիքէն. մուախխըրէն իսթանպօլտա
չամիտէյէ թիւրպէսի իթթիսալինտէ 34 նիւ-
մէրօլու պիր էճզայի միւթէնէվվիյէ մաղազա-
սը տախի քիւշատ իյլէմիշ (սէտէ պու տէ-
ֆա մէզքիւր մաղազասընը քէօբրիւ պաշընտա
տա իթթիսալ գարշըսընտա վէ 7-8 Նիւ-
մէրօյլա մուրագգամ պուլունան մաղազայա-
րա նագլ իլէ, պիր պիրինէ միւթթասըլ պիր
էճզանէ տիւքքեանը իլէ պիրտէ էճզայի միւ-
թէնէվվիյէ մախզէնի քիւշատ իյլէտիկինտէն,
Էվրօբանըն էն մէշհուր վէ էն միւթէպէր ֆապ-
րիգաարընտան տիգգաթլը թամմէ իւզրէ ճէլպ
իյլէմէքտէ օլտուղու էճզալարը գայէթ էհ-
վէն ֆիեաթլա ֆիւրուխթ իտէճէկինի ալէնէն
իլան իտէր ։

Մէզքիւր տիւքքեանտա հէր կիւն միւ-
թէպէր հէքիմլէր հազըր պուլունաճագ, վէ
սըհհէթի ումումիյէյէ հէր ճիհէթլէ տիգգաթ
ու իգտամ իյլէյէճէքլէր տիր ։

Վէ Պէյ-օղլուտա վագը տիւքքեանտա ի-
սէ կիճէլէրի տախի հէր սաաթ ատամ պու-
լունուպ, իհթիեաճաթը էհալիյի իճրա իտէ-
ճէք, վէ իսթէնիլտիկի հալտէ մաքինա իլէ
պուզ տախի եափաճագ տըր ։

Ամէլիյաթը ճէրրահիյէ իճրա իթմէքսի-
զին, ագըրեան տիշլէրին վէճալարընը (աղ-
րը) տէֆ ու իզալէ իթմէք, վէ տիշլէրի
չըգմըշ օլանլարըն տիշլէրինին եէրլէրինէ զահ.
մէթսիզճէ թագըլր վազ օլունմուշ կիպի, զա-
հէթ տիգգաթ օլունսա պիլէ անլաշըլամամագ
իւզրէ, տիշ գօյմագ վէ տախիլի ֆէմտէ
վէ չէնէտէքի էմրազ վէ գուրուհ վէ թէզէլ-
իւլի տէնտանա թէտավի իթմէք, վէ տիշ-
լէրի թագըրաթընտան, եանի եէրլէրինտէ
օյնաեըպ պիր թարաֆա տէվրիտէքիլէրի հալ-
տէ եէրլէրինէ գօյմագ, վէ տախիլի ֆէմի
թէմիզլէմէքտէ, վէ բասլանմըշ վէ տիեան-
լանմըշ օլան տիշլէրին բաս վէ քիրլէրինի չը-
գարըպ, ճէվհէրի գաթիսինի թէճտիտ իթ-
մէքտէ, վէ աղըըն ֆէնա գօգուլարընը իս-
զահ իթմէքտէ վէ աթըն վէ լաաթիքատէն զա-
յէթլէ լաթիֆ վէ րանա վէ սալապէթլի վէ
խաֆիֆ եէմէք եէնաիկի վագըթտա պիր գա-
տար ու գիւան վէրմէզ ալեա եէրլի վէ հը-
գար գօնուր տիշլէր եարմագտա օլան ֆա-
բրիգա թագըմ տիշճի Մ ։ Բէլէզ Պէյ-օղլուն-
տա Կրավանի սօգագընտա 2 Նիւմէրօտա իս-
քեան իթմէքտէ, վէ ալաֆրանկա սաաթ 6
տան 4 է գատար կէլէն վէ կիտէնլէրէ ա-
մէլիյաթը մէզքիւրէեի իճրա իյլէմէքտէ օ-
լուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրթմէք
միւրատ իտէնլէր օլուր իսէ, օրատան սիւալ
իթտիրմէլէրի ։ 61

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆ

Համառօտ փիլիսոփայութիւն կամ
սկզբունք հոգեբանութեան, տրամա-
բանութեան, բարոյականի եւ բնական
Աստուածաբանութեան ։

Աշխատասիրեաց ։

Ա ։ Մ ։ Վ ։ Գուրգէնեան ։

Այս գործ մը, որ իր նիւթոյն կարե-
ւորութենէն զատ՝ մեր դպրոցական ուս-
մանց ընթացքին հարկաւոր եղած տե-
սակի մը պակասութիւնը կը լեցունէ ։
Փիլիսոփայութիւնը իր վերոյիշեալ հինգ
մասերովը եւ փիլիսոփայութեան պատ-
մութեամբ, Եւրոպական ոչ միայն բար-
ձըր, այլ եւ միջին աստիճանի դպրո-
ցաց եւ վարժարանաց ամենէն կարեւոր
եւ սովորական ուսմանց մէկն է ։

Հեղինակը աս դասագիրքը յօրինած
է Գալաթիոյ դպրոցաց մէջ Պոլսէ Ե-
կեղեցի կոչուած աշակերտաց աւանդուած
ոճովը, եւ բացայայտութեան պարզու-
թեանը մասին յարմարցուած է ամէն
աստիճանի մարդոց, նա եւ պատանեաց
ընդունակութեանը ։ Միով բանիւ համա-
ռօտութեանը հետ կը պարունակէ կա-
տարեալ փիլիսոփայութեան դասական
ընթացք մը ։ Գին 7 ղուրուշ ։

Փիլիսոփայութեան պատմութիւնը որ
մամլոյ տակ է, պիտի հրատարակուի
մօտերս եւ կը ծախուի առանձին հայոց
գրատուններն ։

ԾԱՆՕՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակութիւն Պարթեւեան

ՎԻԳԹՕՐ ՀԻՒԿՕՅԻ

ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ

ԼԷ ՄԻԶԷՐԱԲԼԸ

Տասը հատորի բաժնուած

Տպագրութիւն Տէտէեան Զմիւռնիա ։

Բաժանորդագրութիւն հրատարակուելէ
առաջ, կանխիկ 125 ղրշ ։

Բաժանորդագրութիւն հրատարակելու
սկսելէ ետքը, կանխիկ 150 ղրշ ։

Բաժանորդագրութիւն ամբողջ գործը
հրատարակուելէ ետքը 180 ղրշ ։

Բաժանորդագրութեան տեղերն են Իզ-
միր, Տէտէեան տպագրատունը, Տէտէեանց
վաճառատունը եւ Պ ։ Զիլինկիրեանին գրա-
տունը ։ Պոլիս, Տէտէեանց վաճառատունը,
Գումրու խան Թիւ 11, եւ Մանզումէ օ-
րագրին գրատունը ։

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ

Օլէնտօրֆէ դրութեամբ

Վեց ամսուան մէջ Գաղղիերէն կար-
դալ գրել եւ խօսիլ սորվելու համար ։

Փոխեալ է հայ թարգման Թէրզեան

Օլէնտօրֆի այս նոր մէթոտը Եւրո-
պայի եւ Ամերիգայի մէջ ամէն լեզուի
վրայ փորձուած է, որ ասով կարելի ե-
ղածին չափ շուտով կը սորվըուի ։

Կը ծախուի ամէն Հայ գրավաճառաց
խանութները եւ մասնաւորապէս Բիւրք-
ճեան տպարանը Ֆինճանճըլար եօգուշու
Թիւ 19 ։ Գին մէկուկէս մէճիտ ։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց ։ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ
ՊԷՉ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՏՕԹՕՎՐԱԾ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ
ՓԻՐԱՏԷՐԼԷՐ ԴԱՐՇԸՍԸՆՏԱ ՆԻՒՄԷՐՕ 467 ։